

Bestemmelsen omfatter også forhenværende embedsmænd i det omfang, de pågældende kan risikere strafansvar i anledning af de forhold, undersøgelsen omfatter.

I det omfang ministeren eller embedsmanden anmodes om at afgive forklaring vedrørende forhold, som den pågældende ikke kan risikere et retligt ansvar af den nævnte karakter for, er den pågældende ikke omfattet af vidneundtagelsesreglen i stk. 1. Det gælder f.eks., hvis det ligger klart, at de forhold, som den pågældende skal afgive forklaring om, ikke har nogen betydning for spørgsmålet om den pågældendes strafansvar eller - for embedsmænds vedkommende - disciplinæransvar. Hvis f.eks. disciplinær- eller straffesagen mod den pågældende er afsluttet, og hvis der ikke kan rejses spørgsmål om genoptagelse af sagen i anledning af de forhold, undersøgelsen omfatter, vil den pågældende ikke være omfattet af vidneundtagelsesreglen i stk. 1.

Til stk. 2

I bestemmelsen præciseres det, at de nærmeste til den minister eller embedsmand, der er omfattet af vidneundtagelsesbestemmelsen i stk. 1, som udgangspunkt heller ikke har pligt til at afgive vidneforklaring. Udtrykket 'nærmeste' omfatter samme personkreds som retsplejelovens § 171, stk. 1.

Undersøgelseskommissionen kan pålægge de pågældende at afgive vidneforklaring, jf. stk. 2, 2. pkt. Dette kan ske, når forklaringen må anses for at være af afgørende betydning for undersøgelsen og undersøgelsens beskaffenhed og dens betydning for samfundet findes at berettige til det. De betingelser, hvorunder der gives pålæg om vidneforklaring, svarer til retsplejelovens § 171, stk. 3.

Til stk. 3

Bestemmelsen fastsætter, at vidnepligten efter § 11 i øvrigt gælder med de undtagelser, der er fastsat i retsplejelovens kapitel 18. Dog finder retsplejelovens § 169 og § 170, stk. 3, ikke anvendelse.

Bestemmelsen indebærer bl.a., at vidnepligten gælder med de undtagelser eller begrænsninger, der er fastsat i retsplejelovens § 170, stk. 1, 2 og 4, § 171, stk. 2 og 3, og § 172.

Retsplejelovens § 170, stk. 1, 2 og 4, vedrører vidneudelukkelsesgrunde for præster, læger, forsvarere og advokater. Bestemmelsen i retsplejelovens § 171, stk. 1, hvorefter 'en parts nærmeste ikke har pligt til at afgive forklaring som vidne', er afløst af lovforslagets § 12, stk. 2, og er derfor ikke relevant. Retsplejelovens § 171, stk. 2, fritager for vidnepligt i en række til-

fælde, hvor fastholdelse af pligten til at afgive fuldstændig og sandfærdig forklaring ville kunne påføre vidnet eller hans nærmeste skade og kaste vidnet ud i en alvorlig samvittighedskonflikt. Vidnepligt kan pålægges efter retsplejelovens § 171, stk. 3. Bestemmelsen i § 172 vedrører spørgsmålet om vidnefritagelse for presse, radio og fjernsyn.

Det forhold, at retsplejelovens § 169 (tavshedspligt begrundet i det offentlige interesse) ikke gælder, betyder bl.a., at en embedsmand ikke skal have samtykke fra vedkommende minister for at afgive vidneforklaring. En minister kan heller ikke nægte at afgive forklaring under henvisning til retsplejelovens § 169.

Det forhold, at retsplejelovens § 170, stk. 3, ikke gælder, betyder, at en person ikke vil kunne undtages fra vidnepligt med den begrundelse, at forklaringen vedrører forhold, med hensyn til hvilke personen i medfør af lovgivningen har tavshedspligt (begrundet i private interesser).

Til § 13

Bestemmelsen indebærer, at reglerne i retsplejelovens kapitel 18 finder tilsvarende anvendelse på afgivelse af forklaring m.v. Der sigtes hermed ikke til vidneudelukkelses- og vidnefritagelsesreglerne i retsplejelovens kapitel 18. Spørgsmålet om disse reglers anvendelse er reguleret i § 12. Der sigtes derimod til de øvrige regler om afgivelse af forklaring m.v. i retsplejelovens kapitel 18. Disse regler gælder med de modifikationer, der følger af forholdets natur.

Herom kan navnlig anføres følgende:

Undersøgelseskommissionen vejleder, hvis omstændighederne giver grund til det, vidnet om indholdet af bestemmelserne i lovforslagets § 12, jf. retsplejelovens § 173, stk. 1.

Afgives forklaring i tilfælde, hvor en vidneudelukkelses- eller vidnefritagelsesgrund kan finde anvendelse, påser undersøgelseskommissionen, at der tages særligt hensyn til vidnet eller den, der har krav på hemmeligholdelse, jf. retsplejelovens § 173, stk. 2.

Undersøgelseskommissionen indkalder en person til at afgive forklaring som vidne. Indkaldelsen forkyndes for den pågældende, og kommissionen kan pålægge vidnet at møde straks, jf. retsplejelovens § 175.

Undersøgelseskommissionen kan pålægge enhver, som er til stede i et møde i kommissionen eller i umiddelbar nærhed af mødestedet, straks at afgive vidneforklaring, og tilstedeværende vidner kan pålægges at møde til ny tid, jf. retsplejelovens § 176.

Vidnet skal forblive på det sted, hvor undersøgelseskommissionen holder møde, indtil mødet er afslut-